

Prikaz knjige: Hrvatska udruga medicinskih sestara – Društvo za povijest sestrinstva 2013. – 2021.

Dubravka Trgovec

Škola za medicinske sestre Vinogradska, Vinogradska cesta 29, Zagreb

Primljeno / Received August 2nd 2023;

Prihvaćeno / Accepted August 7th 2023;

Autor za korespondenciju/Corresponding author: Dubravka Trgovec, *bacc. med. techn., prof. soc. pedagog, mentor, Škola za medicinske sestre Vinogradska, Vinogradska cesta 29, Zagreb, e-mail: dubravka.trgovec@gmail.com, Mob: +38598 170 61 54*

Hrvatska udruga medicinskih sestara – Društvo za povijest sestrinstva 2013. – 2021. (recenzija knjige)

Monografija je prema Klaiću riječ grčkog porijekla (*monos* = sam, jedan, jedini + *grafo* = pišem) i označava znanstveni rad koji obrađuje neko pojedino pitanje ili jednu temu [1]. Budući da knjiga „Društvo za povijest sestrinstva 2013. – 2021.“ svojim sadržajem objektivno obrađuje djelovanje Društva u određenom razdoblju, s pravom se može svrstati u monografije.

Autorica knjige Sanda Franković, medicinska sestra i profesorica sociologije, radi u Školi za medicinske sestre Mlinarska u Zagrebu kao profesorica izvrsna savjetnica te održava nastavu iz stručnih predmeta i sociologije. Autorica je brojnih udžbenika, priručnika, stručnih i znanstvenih radova, vanjska je suradnica Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu na diplomskom studiju sestrinstva i aktivna je sudionica na kongresima u zemlji i inozemstvu s održanih stotinjak predavanja [2]. U periodu od 2013. do 2021. godine bila je prva predsjednica novoosnovanog Društva za povijest sestrinstva Hrvatske udruge medicinskih sestara (HUMS). Jedan je od zadataka Društva za povijest sestrinstva promoviranje povijesti hrvatskog sestrinstva i prikupljanje povijesne građe iz područja sestrinstva. Monografija „Društvo za povijest sestrinstva 2013. – 2021.“ prikaz je početka rada Društva i rezultata osmogodišnjeg istraživanja povijesti hrvatskog sestrinstva te provedenih aktivnosti s ciljem popularizacije sadržaja iz povijesti sestrinstva.

Na početku knjige autorica na vrlo slikovit način upoznaje čitatelje s radom Društva koristeći se citatom Jareda Diamonda, američkog biologa, fiziologa, biogeografa i publicista, koji je napisao: „Povijest svijeta je poput glavice luka, na kojoj moderni svijet čini tek vanjsku ljusku i koju u potrazi za povijesnim uvidom treba ljuštiti sloj po sloj...“. Time nastoji prikazati put koji su prvi članovi Društva za povijest sestrinstva upotrebljavali kako bi posložili „isječke naše povijesti u vrijedan mozaik hrvatskog sestrinstva“ [2]. Također, u Predgovoru autorica iskazuje zahvalnost osobama i ustanovama koje su podržale rad Društva i pokazale razumijevanje kako bi se prikupljena povijesna građa arhivala te svima koji su uložili trud i bili donatori povijesne građe.

SLIKA 1. Društvo za povijest sestrinstva 2013. – 2021., naslovna stranica.

Sadržaj knjige koncipiran je u petnaest poglavlja koja su oplemenjena 61 slikom i 6 informativnih, kronološki kreiranih tablica. Na temelju 43 izvora literature prikazan je osnutak Društva za povijest sestrinstva te aktivnosti koje su se provodile tijekom njegovih prvih osam godina djelovanja.

U poglavlju *Uvodne napomene* autorica ističe da se interes za područje povijesti sestrinstva podudara sa stogodišnjicom osnivanja sestričkih škola. Isto tako ističe da nacionalna povijest sestrinstva doprinosi izgradnji profesionalnog identiteta i važan je čimbenik u socijalizaciji učenika/studentata kao i medicinskih sestara u procesu rada [2]. Poglavlje *Osnutak društva za povijest sestrinstva HUMS-a* prikazuje okolnosti i vremenski okvir nastanka Društva te opisuje njegove ciljeve.

Poglavlje *Aktivnosti Društva* sadržajno je najopširnije i podijeljeno je u 7 područja. Prvo područje opisuje prikupljanje arhivske građe s prikazom polustrukturiranog upitnika za prikupljanje podataka od medicinskih sestara. U drugom području navedeni su stručni skupovi u organizaciji Društva za povijest sestrinstva koje je za partnera u organizaciji odabralo Društvo nastavnika zdravstvene njege HUMS-a i zajedno organiziralo pet simpozija. Vrijednost je ovog područja u prikazu tema koje su se obrađivale te u istaknutim zaključcima simpozija koji djeluju motivirajuće i imaju vrlo važnu edukativnu ulogu. Treće područje govori o izradi *Sestrinskog kalendara* u kojem su opisane značke koje su, uz sestrinsku uniformu, tijekom povijesti predstavljale vizualni identitet medicinskih sestara. Područje koje zaslužuje izuzetnu pažnju jest *Revija sestrinskih uniformi*. Članovi Društva osmislili su reviju sestrinskih uniformi pod nazivom *Žive slike iz povijesti sestrinstva* koja prikazuje replike izrađene prema predlošku originalnih uniformi i prikazuje se tijekom održavanja raznih društvenih događanja kao što su obilježavanje Međunarodnog dana sestrinstva i simpoziji ostalih društava HUMS-a. Peto područje pod nazivom *Izložbe* opisuje pet plakata koji prikazuju prikupljenu povijesnu građu i profesionalizaciju sestrinstva u Hrvatskoj. Dva plakata posvećena su povijesnom razvoju Hrvatske udruge medicinskih sestara, dva prikazuju promjene u izgledu sestrinske uniforme i sestrinske značke, a jedan je plakat posvećen ulozi medicinskih sestara u Domovinskom ratu. Društvo za povijest sestrinstva organiziralo je 15 izložbi i pružilo je podršku projektima organiziranja izložbi kao što je virtualna izložba „Putovanje kroz povijest sestrinstva“ koja je nastala kao projektni zadatak u vrijeme virtualne nastave učenika medicinske škole. U šestom području prikazuje se promocija knjige „I opet bih bila sestra – svjedok jednog vremena“ autorice Stane Lovrić, medicinske sestre edukatorice mnogih generacija sestara i pjesnikinje. Sedmo područje posvećeno je *Noći knjige*, tradicionalnom događanju koje Društvo za povijest sestrinstva svake godine obilježava zajedno s knjižnicom Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar“. Opisuju se aktivnosti i navode osobe koje su aktivno sudjelovale u predstavljanju teme izabrane za obilježavanje navedenog događanja.

Poglavlje *Članstvo u European Association for the History of Nursing* daje prikaz pristupanja Društva za povijest sestrin-

stva udruženju te aktivnosti kojima se Društvo predstavilo na *International conference on the history of nursing Florence 2020*. u Firenzi. U poglavlju *Izrada kopija sestrinskih uniformi* prikazan je nacrt kopije uniformi prvih generacija učenica Škole za sestre pomoćnice i opisani su dijelovi uniforme te navedene institucije i osobe koje su sudjelovale u izradi redovničkih uniformi. *Čestitke* je poglavlje u kojem je opisana suradnja članova Društva i učenika medicinskih škola u izradi čestitki povodom obilježavanja Međunarodnog dana sestrinstva i novogodišnjih čestitki. Poglavlje *Sastanci Izvršnog odbora i skupštine* kronološki rekonstruira rad Društva, a u nastavku u poglavlju *Članovi izvršnih tijela Društva za povijest sestrinstva* opisane su biografije 14 članova izvršnih tijela Društva.

U zadnjem dijelu knjige slijede poglavlja koja taksativno navode podatke ostalih aktivnosti članova Društva za povijest sestrinstva. To su poglavlja *Objavljeni članci iz područja povijesti sestrinstva*, *Objavljeni izvještaji o aktivnostima Društva za povijest sestrinstva HUMS-a*, *Održana predavanja*, *Uručene zahvalnice*, *Popis osoba koje su donirale arhivsku građu* i *Popis osoba koje su provodile intervjue*.

Posljednje je poglavlje u knjizi *Stajalište*. Društvo za povijest sestrinstva izradilo je Stajalište: Vrijednost proučavanja i podučavanja povijesti sestrinstva. U tekstu Stajališta Društvo se „vodi idejom da se vrijednost poznavanja povijesti sestrinske profesije ogleda u četiri elementa: profesionalnoj socijalizaciji, profesionalnoj valorizaciji, prepoznatljivosti u javnosti i prepoznatljivosti u znanstvenoj zajednici“ [2]. Osim u knjizi, Stajalište je objavljeno i na mrežnim stranicama HUMS-a.

Izdavanje ove knjige predstavlja velik doprinos Društva za povijest sestrinstva krovnim organizacijama – HUMS-u i Hrvatskoj komori medicinskih sestara (HKMS), a nadalje sagledavanju razvoja sestrinstva kroz povijest. Sestrinske organizacije imaju obvezu doprinositi očuvanju i objavljivanju svih relevantnih dokaza koji daju uvid u sestrinstvo na područjima djelovanja medicinske sestre u skrbi za bolesnike. Prikaz načina rada pomoću slika i dokumenata u ovoj knjizi daje uvid u rezultate rada Društva za povijest sestrinstva te potvrđuje njegove ciljeve i misiju. Sada, ali i iz perspektive budućnosti, ova knjiga predstavlja vrijedan materijal svima koji se bave istraživanjem u području sestrinstva.

Literatura

- [1] Klaić, B., Rječnik stranih riječi., Nakladni zavod MH, Zagreb, 1988.
- [2] Franković, S., Društvo za povijest sestrinstva 2013. – 2021., Hrvatska udruga medicinskih sestara, Hrvatska komora medicinskih sestara. Zagreb: Alfacommerce d. o. o.; 2023.